

Nr 75.

Av herr **Rune**, om skyldighet för fastighetsägare, vilkens egendom vinner i värde genom framdragande av en koncessionerad järnväg, att teckna aktier i bolag för järnvägens byggande.

Stora delar av vårt land njuta icke fördelen av att beröras av Sveriges statsbanor. I dessa orter måste befolkningen själv sörja för, att de oundgängligaste järnvägslinjer kunna åstadkommas. Det blir i sådana fall främst städer, landsting och landskommuner, som måste prestera de mest betydande teckningarna, men även enskilda personer, helt naturligt då i främsta ledet fastighetsägare i de orter, järnvägen tänkes genomlöpa, måste ofta teckna avsevärda belopp för att få en järnväg till stånd.

Vid arbetet på att anskaffa nödiga teckningar för en järnväg förekommer helt visst ofta det förhållandet, att somliga jordägare teckna belopp, som fullt ut motsvara vad de skäligen böra teckna med hänsyn tagen till den värdeökning, deras fastigheter vinna, men att andra jordägare söka undandraga sig teckning, ehuru deras egendomar vinna avsevärt i värde genom järnvägens tillkomst.

Om man nu frånser den orättvisa, som härigenom i verkligheten uppstår, så kvarstår i alla fall den olägenheten, att en tilltänkt järnväg, som må vara för orten nödig, i övrigt lämplig och väl värd att komma till stånd, i många fall inte kan komma till stånd därigenom, att stora fastighetsägare söka undandraga sig teckning, i hopp att andra tecknare, kommuner, städer eller andra, skola draga lasset även för hans räkning.

Och vad en kommunteckning i en järnväg beträffar, så uppstår vid en sådan ofta den orättvisa, att innevånarne i den del av kommunen, som är belägen avlägset från järnvägen, icke har någon nämnvärd nytta av densamma men ändå av det tecknade beloppet måste betala lika mycket som de kommunalmedlemmar, vilka hava synnerlig stor nytta av företaget.

Då man ideligen ser förhållandena utveckla sig på detta sätt fram-

kommer tanken på, att det borde *åligga* envar fastighetsägare att, sedan det verkliga behovet och nyttan av en järnväg blivit konstaterad och koncession beviljad, till järnvägens byggnad genom teckning av aktier uti järnvägsbolaget bidraga med ett belopp, som borde stå i skäligt förhållande till den värdeökning fastigheten vunne.

Detta kunde ju måhända ske på det sätt, att i varje socken, som berördes direkt eller indirekt av järnvägen, en nämnd uppskattade den värdeökning, varje fastighet *minst* vunne genom järnvägen, och att då vederbörande ägare vore pliktig att i järnvägen teckna någon viss del av denna värdeökning, exempelvis hälften, en tredjedel eller en fjärdedel.

Jag förbiser icke, att det för vissa fastighetsägare skulle kunna möta svårigheter att fullgöra teckningen, men i sådant fall kunde man möjligen tänka sig, att den bestämda teckningen finge av fastigheten utgå med bättre rätt än inteckningar och att inbetalningen finge fördelas på flera år.

En naturlig följd av att en sådan teckningsskyldighet ålades envar fastighetsägare i den ort järnvägen tänktes genomlöpa, borde emellertid enligt min mening vara, att Kungl. Maj:t vid koncessions beviljande borde vara ännu strängare än nu i bedömmande, *om* en järnväg verkligen vore för orten behöflig samt *om* den föreslagna innebure den lämpligaste sträckningen och *om* de tekniska bestämmelserna för järnvägsföretaget vore de lämpligaste.

I Danmark och flera andra länder lära bestämmelser uti av mig föreslaget syfte vara införda, men tiden har icke tillåtit mig att taga närmare reda på detta förhållande. Jag hoppas emellertid, att vederbörande utskott införskaffar upplysningar i detta avseende såväl beträffande Danmark som en del andra länder.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag,

att riksdagen ville besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag i syfte, att fastighetsägare, vars egendom vunne i värde genom framdragande av en koncessionerad järnväg, måtte förpliktas att uti det bolag, som bildats eller bildades för järnvägens byggande, teckna aktier till belopp svarande mot viss del av den uppskattade värdeökning fastigheten skulle genom järnvägens framdragande vinna.

Stockholm den 19 januari 1921.

Axel Rune.